

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na posiedzeniu w dniu 23 września 2024 r.,
w sprawie prokuratora w st. spoczynku **G. L.** o rozpoznanie odwołań od
orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym - sygn. [...] z dnia 3 marca 2022 r. (II ZOW 54/22)
wniosku ławnika SN **J. L.** o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec i SSN Pawła Wojciechowskiego od udziału w sprawie o sygn. akt II ZOW 54/22
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

postanowił:

uwzględnić wniosek i wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego Marię Szczepaniec i Pawła Wojciechowskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZOW 54/22

UZASADNIENIE

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego pismem z dnia 22 kwietnia 2022 r. złożył odwołanie od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 3 marca 2022 roku, sygn. akt [...] w sprawie prokuratora w st. spoczynku **G. L.** Odwołanie,

od uzasadnienia orzeczenia, złożył również obwiniony. Sprawa ta została zarejestrowana w repertorium nieistniejącej już Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego pod sygn. II DOW 37/22, a następnie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. akt II ZOW 54/22, zaś do jej rozpoznania została w dniu 27 września 2022 r. wyznaczona SSN Maria Szczepaniec. W dniu 21 listopada 2022 r. skład orzekający został uzupełniony o SSN Krzysztofa Staryka oraz ławnika SN J. L., który z uwagi na zakończenie kadencji ławnika, został zarządzeniem z dnia 15 listopada 2023 r. zastąpiony przez ławnika SN S. A. Zarządzeniem z dnia 3 lipca 2024 r. został zmieniony, z wyjątkiem sędziego sprawozdawcy, skład orzekający i wyznaczeni zostali SSN Paweł Wojciechowski oraz ławnik SN J. L.

Pismem z dnia 2 września 2024 r. ławnik SN J. L. złożyła wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie II ZOW 54/22, SSN Marii Szczepaniec oraz SSN Pawła Wojciechowskiego wskazując, iż zostali oni powołani nieskutecznie na stanowisko sędziów Sądu Najwyższego na skutek udziału w procedurze przed Krajową Radą Sądownictwa, ukształtowaną z naruszeniem przepisów Konstytucji RP, jak również w związku z daleko idącymi wątpliwościami prawnymi odnośnie do legalności Izby Odpowiedzialności Zawodowej SN jako takiej, ukształtowanej prawnie w sposób naruszający art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty praw podstawowych UE, art. 19 ust. 1 akapit 2. Traktatu o Unii Europejskiej i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Podniosła ponadto, że „kierując się złożonym ślubowaniem ławnika Sądu Najwyższego oraz poczuciem legalizmu i praworządności, a także oczekując zapewnienia stronom uczciwego, zgodnego z prawem i sprawiedliwego sądu w należyтым składzie”, jak również jej „jako ławnikowi Sądu Najwyższego warunków orzekania nienaruszających konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego, tak aby nie była zmuszona do postępowania naruszającego prawo” oświadczyła, że orzekanie ww. osób oraz obecne ukształtowanie Izby, w której przydzielono jej sprawę, „powoduje prawną wadliwość postępowania i wadliwość oraz wzruszalność wydanego w takim składzie orzeczenia, wobec czego składa wniosek z żądaniem wyłączenia sędziów...”.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wniosek ławnika SN J. L. o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec oraz SSN Pawła Wojciechowskiego od rozpoznania sprawy II ZOW 54/22 jest zasadny i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z dyspozycją art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie „braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń”, jak i „konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III KK 244/17, LEX nr 2433068). Przepisy Kodeksu postępowania karnego rozdziału 2 „Wyłączenie sędziego,” zgodnie z art. 44 k.p.k., stosuje się odpowiednio do referendarzy sądowych i ławników. Oznacza to, że ławnicy SN w ramach działalności orzeczniczej mają uprawnienia takie same jak sędziowie SN. W zakresie orzekania są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Zasiadając zaś w składzie sądu, korzystają z tych samych praw co sędziowie zawodowi, z wyjątkiem prawa do przewodniczenia na rozprawie i naradzie oraz wykonywania czynności sędziego poza rozprawą (art. 169 § 2 u.s.p.)

Mając powyższe na uwadze, słusznie podnosi wnioskodawczyni, że okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez Marię Szczepaniec oraz Pawła Wojciechowskiego w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a więc w trybie w jakim powołano sędziów Izby Dyscyplinarnej, prowadziłyby, gdyby wskazani sędziowie zasiadali w składzie rozstrzygającym sprawę, nie tylko do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd z udziałem wskazanych sędziów byłby sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka konkluzja wynika przecież wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 oraz

uchwały połączonych trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-41 10-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7), która z uwagi na nadanie jej statusu zasady prawnej, wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22).

Nie bez znaczenia na ocenę wniosku ma również fakt, że oboje są sędziami Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, co do której zachodzi szereg wątpliwości prawnych.

Mając na uwadze powyższą argumentację konieczne stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu od rozpoznania sprawy II ZOW 54/22 SSN Marii Szczepaniec oraz SSN Pawła Wojciechowskiego. Orzekanie przez tych sędziów, w tej sprawie prowadziło by z bardzo dużym prawdopodobieństwem do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

Wydaje się również konieczne zauważenie, że gdyby nawet uznać, że członek składu orzekającego nie jest uprawniony do składania wniosku o wyłączenie innego sędziego, to i tak Sąd winien rozpoznać sprawę z urzędu traktując wniosek jako sygnalizację wystąpienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]